

Uffants duain pudair chantar e far musica

Votaziun federala davart il conclus federal davart la promoziun da la musica tar ils giuvenils

DA MARTIN CABALZAR

■ **Uffants e giuvenils che han talents musicals duain vegnir promovids meglier. Quai è l'intenziun dal nov artitgel costituziunal che è vegni elavurà dal parlament federal sco cunterproposta a l'iniziativa populara. L'iniziativa è sinquai vegnida retraga. Cussegl federal e parlament recumondan d'acceptar il nov artitgel costituziunal ils 23 da settember a l'urna.** La fin da l'onn 2008 è vegnida inoltrada l'iniziativa «giuventetgna + musica». L'iniziativa dal pievel ha pretendi da rinforzar la furmaziun musicala d'uffants e giuvenils. Tranter auter avess la confederaziun stuì far prescripziuns als chantuns per l'instrucziun da musica en scola. Il cussegl federal ed il parlament han cumparti da princip ils giavischs da l'iniziativa, n'èn però betg stads d'accord cun l'intervenziun en las cumpetenzas dals chantuns en il sector da scola. Perquai ha il parlament elavurà in nov artitgel costituziunal sco cuntraproposta directa. Sinquai ha il comitè d'iniziativa retratg sia iniziativa che vuleva obligar la confederaziun e cunzunt era prescriber als chantuns in dumber minimal da lecziuns da musica en scola. Plinavant vuleva l'iniziativa fixar la musica sco rom obligatoric en la scolaziun da la magistraglia. Cussegl federal e parlament èn da l'avis che la musica è centrala per il svilup dals giuvenils umans, els vulan dentant betg intervegnir en la suveranità da scola dals chantuns.

Nov artitgel costituziunal

Il nov artitgel costituziunal vul – sco l'iniziativa dal pievel – rinforzar la furmaziun musicala. En scola duain tant la confederaziun sco ils chantuns procurar per in'instrucziun da musica da buna qualitat. Dentant er en il temp liber duain uffants e giuvenils avair la pussai-

La furmaziun musicala è impurtanta per il svilup da la personalità.

FOTO R. CANAL

vladad da far musica. Giuvenils cun in talent musical particular duain vegnir promovids spezialmain. Ultra da quai respecta il nov artitgel costituziunal la repartiziun actuala da las cumpetenzas tranter la confederaziun ed ils chantuns en il sector da la scola. I sa tracta d'in cumpromiss equilibrà tranter il basegn da fixar pretendiuns minimalas sin plaun naziunal ed il respect da las cumpetenzas chantunales.

Instrucziun da musica en scola

La nova regulaziun costituziunala oblighescha confederaziun e chantuns da promover la furmaziun musicala. En la pratica sustegnan la confederaziun ed ils chantuns gia oz la furmaziun musicala

cun agids finanziaus. Plinavant duain la confederaziun ed ils chantuns s'engaschar – mintgamai en il rom da lur cumpetenzas – per in'instrucziun da musica da qualitat en las scolas. Ils chantuns duain fixar al nivel naziunal tge cumpetenzas che las scolaras ed ils scolar ston acquistar en il rom da l'instrucziun musicala en scola. Talas finamiras da furmaziun sin nivel naziunal existan dal reminent era gia oz per ils roms da linguas, matematica e sienzas natiralas. Ellas faciliteschan tranter auter era midadas da scola d'in chantun a l'auter. Sch'ils chantuns na fixeschan betg las finamiras da furmaziun naziunales per il rom musica, fixescha la confederaziun las prescripziuns necessarias.

Access tar la musica ordaifer la scola

La musica n'ha betg lieu mo en il rom d'instrucziun en scola. Bliers uffants e giuvenils vuleschan emprender en il temp liber da sunar in instrument ord spir pla-schair e passiu per la musica. Il nov artitgel costituziunal fixescha perquai en cooperaziun cun ils chantuns ils principis d'access al far musica ordaifer la scola. Quai duai dar la pussaivladad a tants umans giuvenils sco pussaivel da pudair far musica, sco per exempel en ina dallas 440 scolas da musica en Svizra che vegnan sustegnidas dal maun public.

La furmaziun musicala è impurtanta Tenor cussegl federal e parlament è «la

furmaziun musicala impurtanta per uffants e giuvenils, precis sco leger, scriver e far quints». I saja impurtant che umans giuvenils possian sviluppar lur personalità cun rimnar experiencias da vita. Taddar musica ed oravant tut far sez musica e chantar pussibiliteschia experiencias intensivas e promovia las cumpetenzas creativas, spiertalas e socialas dals giuvenils.

Consequenzas da la votaziun

Sche pievel e chantuns acceptan la midada costituziunala fixeschan ils chantuns finamiras da furmaziun naziunales per l'instrucziun da musica en las scolas. Per il sector ordaifer la scola fixescha la confederaziun en cooperaziun cun ils chantuns tenor tge principis che la giuventetgna duai survegnir access al far musica e co che uffants e giuvenils cun in talent musical duain vegnir promovids. Sch'il project da votaziun na vegn dentant betg acceptà en la votaziun dal pievel manca en la costituziun l'obligaziun da rinforzar la furmaziun musicala.

La finamira da promover la furmaziun musicala è stada incontestada en la debatta parlamentara. Ina minorità dal parlament federal ha dentant resguardà in'extenziun da la cumpetenza da la confederaziun sco betg giavischabla. Ina minorità dal parlament ha pretendi e resguardà ch'in'extenziun da la cumpetenza da la confederaziun en connex cun la furmaziun musicala na saja betg giavischabla. Sch'il nov artitgel costituziunal vegn acceptà sto sia realisaziun vegnir concretisada sin il nivel da la lescha. Era sch'ils custs supplementars na pon anc betg vegnir quantifitgads èsi da quintar ch'il rinforzament da la furmaziun musicala custia er dapli.

La midada costituziunala va en vigur sch'ella vegn acceptada dal pievel e dals chantuns.